

TABOR izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri v
latinsko naslednjega dne ter stane
mesečno po polji D 10—, za ino-
terstvo D 16—, dostavlja na dom
D 150, na izkarnice D 10—,
inzerati pa dogovoroma.

Naročila se pri upravi „TABORA“
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon: Maribor št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, priljubljeno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
razred št. 11.787.

Ne naročila brez denarja se ne
sira. — Rokopis se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, torek 12. decembra 1922.

Številka: 280.

Neuspeh zemljorad- niškega gibanja.

Maribor, 10. decembra.

Zemljoradniška stranka, ki jo je javnost smatrala za ognjišče novega socialno-političnega gibanja v Jugoslaviji, preživlja skoraj tragično usodo. Njene vrste se vedno bolj cepijo in nje- ne politične energije se večinoma izra- bljajo za osebne boje v stranki sami. Te dni je bil izključen iz stranke znani organizator srbskega združništva g. Avramović, ki je zadnja leta dajal zemljoradniškemu gibanju smer in ide- je. Par dni pred tem je bila izključena skupina hrv. intelektualcev (Milan Marjanović, Dušan Grubić, R. Giunio, J. Turčić in drugi), ljudje, ki so vstopili v stranko z namenom, da jo organizir- raje na podlagi nove socialno-politične ideologije. Nedavno je bil iz stranke izključen tajnik Komadinić. To so zna- menja razkroja, ki ni samo taktičnega, ampak tudi idejnega značaja.

Zemljoradniški ideologji so si zamiš- ljali temeljite preobnove družbe na podlagi novih smernic, ki so jih delo- ma povzeli iz sodobnega socializma. Največji ideolog kmečkega socializma je znani Amerikanec Henry George.

Pod vplivom njegovih spisov, zlasti knjige »Socialni problemi«, se je raz- vilo v Nemčiji gibanje takozvanih so- cialreformistov (A. Damasehke), ki so stali na stališču, da je jedro vseh soci- alnih problemov v razdelitvi zemlje. Pravzaprav je to posebna struja soci- alne-demokracije, ker si ta že od za- četka ni bila na jasnem glede vpraša- nja kmetov in kmetijske zemlje. Gibanje pa je bilo bolj teoretično kot praktično, zato ni moglo prodreti v mase. Med vojno se je začelo nekoliko živahnejše idejno gibanje, k čemur je največ pri- delovala slično ideologijo stranka so- cialnih revolucionarjev. Pod ruskim vplivom so se tudi na zapadu pojavile nove agrarno-socialistične struje, ki so vzele za podlago »bodenreformizem« in kombinirale razne komunistične, anar- histične in druge ideje v novo sintezo. V novem gibanju so se našli (neprosto- voljno) najrazličnejši teoretiki od Ba- kunina in Tolstoja do ameriškega filo- zofa Jamesa.

Teoretično je to gibanje lepo, ker skuša postaviti nasproti tehnični, in- dustrijski kulturi mirno, globoko kul- turo zemlje in vasi. Praktično pa se je kmečkega socializma oprijelo mnogo demagogov, katerim so bile ideje krin- ka, kakor se je že pokazalo v nekaterih slučajih. Male kmečke države: Danska, Holandska i. dr. so pokazale, da se da uspešno delati za kmečki napredek brez socialistično-anarhističnih teorij in so očitno zadele najboljše pot. Revolu- cionarni kmečki socializem je zavla- dal v Bolgariji, kjer je njegov voditelj Stambolijski. V Jugoslaviji je razcep- ljen v več struj. Najmočnejša je Radi- čeva seljačka stranka, ki pa je po kriv- di vrtoglavega voditelja že davno izgu- bila svojo »zemljoradniško« svezost in je danes zgolj krinka hrvaških sepa- ratistov, ki lovijo kmeta v gospodske mreže. V srbskih pokrajinah je bilo no- vo gibanje najčistejše in najizrazitej- še, zlasti po zaslugi M. Avramovića, ki je položil glavno os zemljoradniške po- litike na družabno reformo v smislu združništva. Od zemljoradniške stran- ke so vsi pričakovali inicijative in vodstva za kmečko razredno koncena- racijo v Jugoslaviji. V Slovenijo je za- nesel to gibanje dr. Novačan, ki pa je že čez nekoliko tednov uskočil v Radi- čev tabor, kjer je začel eksperimentir- ati z demokratskimi gesli o republiki in samostojni Sloveniji. »Samostojna kme-

Občinske volitve na Koroškem.

Nemci in nemškutarji glasovali za socialiste.

Dravograd, 10. decembra. Pri današnjih obč. volitvah je od 146 glasova- valo 128 volilcev. Socialistična stranka podprta z nemškimi glasovi, je dobila 86 (6 mandatov), narodna gospodarska lista pa 42 glasov (3 mandate).

Guštanj, 10. decembra. Socialisti

so s pomočjo nemških in nemškutar- skih glasov dobili 180 glasov (14 man- datov), narodna gospodarska lista 36 glasov (3 mandate).

Črna, 10. dec. Pri današnjih volit- vah so dobili socialisti 9, klerikalna lista 6 mandatov.

Volilna vlada na vidiku.

Odločitev v dveh do treh dneh.

Beograd, 11. dec. (Izv.) Včeraj dopoldne je sprejel ministrski predsed- nik demokratskega kluba g. Radovića, ki vodi po odstopu predsednika Davi- dovića pošte kluba. Konferiral je z njim o politični situaciji. Pašić je izrazil svo- je nezadovoljstvo s svojo sedanjo misi- jo, ker želi sam mesto koalicijske vo- lilno vlado. Tudi je nezadovoljen z de- lovanjem sedanje narodne skupščine ter bi jo rad razpustil. To pa bi bilo mogoče le potem nove vladne krize. Tekom včerajšnjega dne je konferiral tu- di z drugimi političnimi voditelji.

Zagreb, 11. dec. (Izv.) »Novosti« poročajo o politični situaciji iz Beogra- da sledeče: Radikalci skušajo sedaj na vse mogoče načine izriniti zadnjo de- bato v demokratskem klubu in položaj v klubu, ki ga je povzročil odstop pred- sednika Davidovića. V demokratskem klubu sprejeta resolucija jim je prema- ljo jasna. Tudi je radikalcem kakor na- lašč prišla še na pomoč brzojavka Hrv. Bloka Davidovića. Zato pravijo radi- kalci, da se sme pri bodoči sestavi vla- de računati samo z onimi 40 člani de- mokratskega kluba, ki so glasovali za prelom pogajanj s Hrvatim blokom in na podlagi tega novega ključa, naj bi se razdelili ministrski portfelji v volil- ni vladi. Toda vsi resni politiki tako v demokratskih kakor v radikalnih vr- stah so mnenja, da tudi volilna vlada ne more biti sestavljena drugače kakor sedanja koalicijska, ker bo je taka vla- da mogla izvršiti volitve. V splošnem

pa je opaziti stremljenje po čim prej- šnjem izhodu iz sedanjega položaja. Od- ločitev pade v dveh ali treh dneh.

Beograd, 11. dec. (Izv.) Tako v demokratskih kakor radikalnih vrstah prevladuje mnenje, da je edini izhod iz sedanje situacije v tem, da krona po- deli novi vladi značaj volilne vlade. Le na ta način se lahko računa s tem, da bo v parlamentu še pred razpustom sprejet uradniški, invalidski in agrarni zakon.

Beograd, 11. dec. (Izv.) Designi- rani ministrski predsednik Pašić se je včeraj ves dan posvetoval z različni politiki, da bi dobil jasno sliko o polo- žaju v parlamentu ter da bi pripravil tla za od krono mu poverjeno misijo. Predvčerajšnjem je opravil formalno- sti, nato pa je konferiral z voditelji o- nih skupin, ki zahtevajo revizijo usta- ve. Včeraj se je posvetoval z voditelji onih skupin, ki stoje na stališču Vidov- danske ustave, ki pridejo pri sestavi kabineta v poštev in ki naj bi v parla- mentu odglasovale uradniški, invalidni in agrarni zakon. Ker pa zahtevajo ti zakoni za kritje novih izdatkov nove dohodke, se je včeraj posvetoval Pašić z odličnimi osebami iz radikalnega kluba, ali bi kazalo obenem s temi zakoni predložiti tudi nove davčne zakone. V pogovoru z Ljubo Jovanovićem, Krsto Miletićem, Lazar Markovićem in dru- gimi je dobil vtis, da mora o tem odlo- čati klub, ker so mnenja različna.

Turki nespravljivi.

Lausanne, 10. dec. (Izv.) Glede vojaških določb bodoče mirovne pogod- be doznava švicarski dopisni urad, da za Anatolijo ne bo nikakih posebnih omejitev. Turčija pa se bo morala ob- vezati, da v Evropi ne bo imela moč- nejše armade, kakor jo ima Bolgarija.

Lausanne, 10. dec. (Izv.) V pod- komisiji so zavzeli Turki zelo nesprav- ljivo stališče. V vprašanju razdelitve dolgov bivšega turškega carstva ne zahtevajo samo, da se morajo porazde- liti tudi na Balkanske države, temveč na vse nekdanje turško ozemlje, dočim predlagajo zavezniki ozemlje turškega carstva leta 1914. V vprašanju kapitu- lacije, stavijo Turki toliko ugovorov.

Bolgarska hoče zopet armado.

Sofija, 10. dec. Radi dogodkov v Čutendilu je bolgarska vlada naročila Stambolijskemu, kot šefu bolgarske de- legacije v Lausanni, naj na konferenci stori vse korake, da Bolgarska dobi zo- pet vojsko na podlagi splošne vojaške dolžnosti, ker njena vojska ne zadostuje za vzdržanje miru in reda v državi.

Italija zahteva revizijo rapalske po- godbe.

Beograd, 10. decembra. Sestaneč g. dr. Ninčiča z gen. tanikom italianske- ga ministrstva za zunanje zadeve Conta- rinijem v Benetkah ni imel uspeha. Dr. Ninčič je dobil vtis, da se Contarinijem, ki zahteva revizi- jo rapalske pogodbe glede Zadra in Re- ke. Bajc zahteva italijanska vlada od-

da doslej še sploh ni nobenega rezul- tata.

Lausanne, 9. decembra. (Izv.) Na- pram turškim novinarjem je izjavil Čičerin, da streme zavezniki samo za tem, da eropajo Turčijo sadow njene zmage. Francija se je odpovedala svoji lastni politiki napram Turčiji, samo, da bi s tem pridobila Anglijo v repara- cijskem vprašanju. Če ostanejo morske ožine neutrjene, bosta Rusija in Tur- čija stalno ogroženi, zlasti, ker imajo zavezniki posebne aspiracije na Kav- kaz. Turški novinarji so dobili vtis, da Čičerin pušča Turčiji proste roke, pola- ga pa posebno vrednost na solidarnost z Rusijo.

štop otoka Uljana pred Zadrom. V bodo- či statut Reke naj bi prišlo nekaj točk, ki bi garantirale italijanstvo Reke. V službenih krogih se označa situacija za težjo kot poprej.

Vstaja na Irskem.

London, 9. decembra. Kakor po- ročajo iz Dublina, so uporniki včeraj u- stavili zunaj mesta železniški vlak ter ga zažgali.

BORZA.

Curij, 11. decembra. (Izvirno.) Pred- borza. Pariz 37.25, Zagreb 1.75, London 24.25, Berlin 0.05, Praga 16.60, Italija 26.85, Newyork 530.50, Dunaj 0.0075, Žig. krona 0.0076, Budimpešta 0.23, Varšava 0.0325, Sofija 3.95, Bukarešta 3.25.

tijska stranka sicer stoji na razrednem kmečkem stališču, pa se ne omamlja z ideologijami, marveč dela praktično in z danimi sredstvi za kmeta.

Ce uvažimo, da se je zemljoradniške stranke oklepala glorijska bodočega a- grarno-socialističnega reformatorja Ju goslavije in če primerjamo s tem njen sedanji položaj, bomo spoznali ves ne- uspeh zemljoradniškega gibanja v naši državi. Zemljoradnikom se ni posrečilo pridobiti niti Radića in njegove stran- ke, niti katere druge skupine agrarne- ga značaja. Radić je ostal pri svoji »hrvaško-republikanski« lajni, dr. Novačan pa prenaša republikansko jajce iz kraja v kraj, ne da bi imel kak resnejši uspeh v Sloveniji. Zemljorad- niška stranka je postala torišče oseb- nih bojev in konfliktov med posamez- nimi idejnimi naziranj. Še predno je moglo novo gibanje pokazati, kaj pre- more v praksi, je ugreznilo v blatu vsakdanje zakulisne in intrigantske po- litike.

S tem je vsaj za dogledno doba zlomljena kmečko-razredna politična organizacija. Ubila jo je demagogija in nedisciplina pristašev, v kolikor je ta- ka organizacija sploh mogoča z ozirom na naše sedanje splošno-politične raz- mere.

Politične vesti.

* Situacija v vladni krizi. Včeraj- šnja Beograjska poročila zatrjujejo, da g. Pašić namenoma zavlačuje krizo. V soboto je imel neobvezne razgovore z zastopniki nekaterih opozicijskih strank, med njimi s klerikalnim pos- lancem Barićem, z zastopnikom zem- ljoradniškega kluba Fanićem ter s so- cialisti. Socialisti so odklonili vsako vabilo za vstop v vlado, klerikalni Ju- goslovanski klub pa je nujno pozval v Beograd dra. Korošca. Situacija je ta- daj še nerazčiščena.

* Blokaški manevri. »Misterije« zagreb- ške politike se še vedno ni razjasnil. Tihi prijatelji blokašev — kolikor jih je sploh v parlamentu — so pričako- vali, da se bodo blokaši vendar enkrat pokazali v parlamentu in jim pomagali na ministerske stolčke; odkriti in po- šteni Jugoslovani pa so upali, da bodo blokaši povedali pred vsem parlamen- tom, kaj pravzaprav hočejo in kako si predstavljajo rešitev hrvaško-srbske- ga spora. Pa Radić je prijatelj machia- vellistične politike in nikdar ne pokaže svojih kart, ali pa pokaže napačne. — Starina Pašić je izzval ministrsko kri- zo, da se položaj razčisti, kar je — ka- kor znano — privedlo do odločitve v demokratskem klubu. Vsakemu politič- nemu slepen je že jasno, da odločilni faktorji — zlasti krona — ne morajo izročiti državne usode v roke heteroge- nim skupinam od Radića do komunis- tov, dokler se ne izjavijo striktno in jasno, kaj hočejo. Toda blokaši ne ma- rajo razkriti svojega obraza, marveč neprenehoma intrigirajo. Tako je pred- sedstvo Hrv. bloka že po odločitvi v de- mokratskem klubu brzojavno pozvalo g. Davidovića, da naj predloži sestavo sporazumne vlade. G. Davidović je pre- jel to brzojavko, ki sta jo podpisala Ra- dić in Drinković, v soboto dopoldne in je takoj izjavil, da naj gospodje od Hrvatskega bloka pridejo v Beograd, da povedo, kaj hočejo. Mandat za se- stavo vlade daje kralj po svojem prev- dasku, blokaški poziv pa izgleda, ka- kor da bi se imel Davidović vmešavati v vladarjeve prerogative, kar se proti- vi parlamentarnim običajem. Tako ho- čejo blokaši z vsemi sredstvi otežkoti vladno krizo, a kakor izgleda, si že v naprej onemogočijo stališče. So časi, ko je politika odprtih kart najuspeš- nejša!

* Novi predsednik poljske republike. V skupni seji poljske poslanske in senatne zbornice dne 9. t. m. je bila volitev novega šefa poljske republike. Prva štiri glasovanja so bila brezuspešna. Šele pri petem glasovanju je bil z 289 glasovi izvoljen dozdajni minister za zunanje zadeve dr. Narutowicz. Njegov protikandidat, sedajni poljski poslanik v Parizu Camojski, je dobil 227 glasov. Dr. Narutowicz, po poklicu inženir, uživa velik ugled pri vseh političnih strankah.

* Fašisti in »Prebujajoči se Madžari«. Češki listi poročajo iz Budimpešte: Ze več dni se nahaja v Budimpešti večje število italijanskih poslancev, novinarjev, industrijcev in trgovcev, večinoma Mussolinijevih pristašev. Povabila jih je madžarsko-italijanska trgovinska zbornica in »Prebujajoči se Madžari« prirejajo njim na čast oficijelne in neoficijelne sestanke in bankete. Tudi ta obisk ima namen, da se navežejo kar najožji stiki med Madžarsko in Italijo. Zanimivo je, da fašisti zahtevajo skupno carinsko ozemlje vseh donavskih držav pod vodstvom Italije in da smatrajo ustanovitev take zveze za prvi korak k ozdravljenju Srednje Evrope. Madžari so jim obljubili svojo politično pomoč in orientacijo zunanje politike v italijanskem smislu, za to pa zahtevajo, da naj se Italija poteguje za revizijo mirovnih pogojev. Vprašanje je, če bi Italija z revizijo mirovnih pogojev koristila italijanskim interesom, saj bi se v tem trenutku oglasile in zahtevale svojo pravico siloma osvojene jugoslovenske in nemške manjšine.

Dnevna kronika.

— Posl. dr. Kukovec za poštne ekspediente. V fin. odboru je v seji 9. t. m. posl. dr. Kukovec zahteval od fin. ministra, da spopolni predlog glede draginjske doklade poštne ekspedientom v Sloveniji in Dalmaciji. Fin. minister je pristal in izjavil, da je pokritje predvideno v dohodkih pošt.

— Nova abecedna vojna je na vidiku. Napovedal jo je v imenu slovenskih republikancev pogumni dr. Novačan. Doslej so slovensko slovnico (in menda vse druge slovnice na svetu) kovali jezikoslovci, v najnovejši dobi pa jo hočejo reformirati veliki in mali politiki. V boljševiški Rusiji so z dekretom izbacili nekatere slovniške spake, v Bolgariji je Stambolijski diktiral zemljoradniški pravopis — zato se tudi dr. Novačan pripravlja za slovniško diktaturo. Dr. Novačan je v zadnji številki svoje »Republike« predlagal odstranitev elkarenja iz slovenščine. Predlog pravzaprav ni nov, ker se glede izgovora končnice »k« že dolgo bje slovniška vojna, a le med slovničarji in literati. Z izgovorom »k« je bil vedno križ, ker ga nikjer na Slovenskem ne izgovarjajo enotno. Praktično je elkarenje na gledaliških odrih že dolgo odpravljeno. Originalno je le, kako dr. Novačan začne abecedno vojno v politiki. Po njegovi iznajdbi je končnica »k« frakarska, končnica »o« (ki jo on predlaga) pa republikanska. »L« je monarhist, »e« republikanec. V bodoče bomo tedaj tudi črke opredelili po stran-

Ricinovo olje.

Resnični primorski dogodek.

Fašistovska nasilja v obliki požigov, umorov, pobojev in sličnih »zakonitosti« so prenehala, ali zato so se fašisti lotili drugega sredstva, s katerim hočejo pokoriti »prevratne« in »protidržavne« življe, med katere spada seveda v prvi vrsti vse jugoslovensko razumnštvo, kolikor ga je še ostalo v našem Primorju. To novo sredstvo je — ricinovo olje.

Tako ti sedi naš človek, župan, učitelj, duhovnik ali kak drug mož, ki se še upa javno delati za svoj narod, nič hudega sluteč, v svojem stanovanju. Kar ti prilomasti v sobo tolpa ljudi v črnih srajcah, — levi razbojnik na najdrastičnejši sliki kmetskega znamenjskega umetnika ti je pravi angel v primeri z njimi! — in prisili moža, da gre z njimi v »fascio«. Tamkaj mu nalijejo kolikor mogoče veliko čašo ricinovega olja in ga prisilijo, da jo izpije. Navadno ga drže potem toliko časa zaprtega in strogo zastraženega v »fasciju«, da začne olje učinkovati, ter ga potem izustijo, seveda vsega onesnaženega.

karskem prepričanju. Zanimivi časi! Originalno je, da se dr. Novačan obrača s svojim predlogom na »slovenske republikanske kmete in delavce, da sodijo in povedo, ali so zanj ali ne.« — Praktično bo tedaj stvar izgledala takole: Posestnik Jaka Zgaga v Kurji vasi bo glasoval, ali naj se piše veroval, verovau, ali verovao. Če pa bo Jaka Zgaga slučajno iz Prlekije, bo glasoval bodisi za verva ali verovo. Vremena bodo Kranjcem se zjasnila... G. dr. Novačan bo v prihodnjem uvodniku potisnil tudi črko v čez mejo u Tirole. Kmalu bo menda polovil tudi druge črke, ki se mu bodo zdele »politisch verdächtig«. Kdor se ne bo ravnal po njegovi novi pisarji, dobi po glavi — tako nam žuga slovniški diktator. Vsekakor bo Novačanova republika zelo zanimiva. Felix te, Slovenia, nube!

— O zvišanju draginjskih doklad za nižjo duhovščino se je razpravljalo v finančnem odboru narodne skupščine dne 8. tm. in sicer za Dalmacijo, Slovenijo in Hrvaško. Na temelju krotna 5 milijonov din. se povišajo draginjske doklade za duhovščino v Sloveniji na 12 Din. dnevno. — Predsednik fin. odbora Veljkovič je odstopil in se v prihodnji seji izvolil nov predsednik.

— Za slepec! Podporno društvo slepih v Ljubljani prosi tem potom vse prijatelje slepcev, da se naj spominjajo sedaj pred Božičem izmed bednih najbednejših in položaj dar slepih na oltar! Vsa tudi najmanjša darila hvaležno sprejema osebno ali po pošti pisarna podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ul. 12 Plemenita srca! Lajšajte radi in čisto, zlasti sedaj pred Božičem, bodo našim sotrpimom; Dobra zavest, in naša hvaležnost Vam bode plačilo.

— Umor. V Dramljah pri Celju je v četrtek zvečer 7.12 uri do sedaj še neznan morilec skozi okno s puško ustrelil gostilničarja Miha Podkrajška. Strel mu je šel naravnost v glavo in je bil mož v par minutah mrtav. Hudodelca zasledujejo in upamo, da se po zrtvovalnemu delu orožništva posreči, ga pripeljati do zasuženega plačila.

— Čast mučenca znanosti! Pariškemu zdravniku Vaillatu je bila te dni amputirana desna roka, levo roko pa je izgubil že pred leti. Vaillant proučava zdravljenje z radijem in s svojim težkim in nevarnim raziskovanjem radijevih žarkov uničuje lastno zdravje in življenje. Neumorni znanstvenik je bil že 11krat operiran na posledicah svojega znanstvenega dela, ki ga izvršuje v korist vsemu človeštvu. Čast hrabremu možu, temvečja čast v sedanjosti dobi, ko je neizmerno malo ljudi, ki bi hoteli prostovoljno trpeti za svoje ideale in za lepšo bodočnost drugih ljudi!

— Deficit češkoslovaških kopalšč. Češkoslovaška kopalšča so imela v letošnji kopalšči sezoni ogromen deficit. Samo Karlovarsko kopalšče izkazuje čez 20 milijonov Kč primanjkljaja. — Vzrok so valutne difference.

Podpirajte Jug. Matico!

Fašizem je s tem postopanjem dosegal pač višek svoje sirovosti.

V Tolminu je posloval več let kot okrajni zdravnik vsem primorskim rojakom dobro znani, splošno priljubljeni zdravnik dr. Alfonz Serjun. Ko so Lahji zasedli Primorje, je ostal na svojem mestu in redno in vestno opravljal svojo zdravniško službo, pri čemer pa je seveda ostal, kakor je bil vedno, dober narodnjak. Dokler se ni razpasel fašizem tudi po Goriškem, mu nihče ni delal sitnosti, pač pa je celo tudi med Italijani samimi štel celo vrsto dobrih prijateljev, saj je bil vsakomur vedno rad na razpolago s svojim zdravniškim svetom in pomočjo. Vse drugače pa je postalo, ka se je fašizem začel širiti tudi po goriških trgih in vaseh in se je »fascio« ustanovil tudi v Tolminu. — Fašisti so dr. Serjuna kot neomajnega narodnjaka začeli gledati po strani in ob vsaki priliki so se mu zagrozili, da pride čas, ko bo občutil njihovo pest. Njihovemu pritisku je tudi pripisati, da je vlada tebi nič menič upokojila dr. Serjuna kot okrajnega zdravnika, proti čemer pa se je dr. Serjun pritožil, ker je bila upokojitev odrejena prek-

Dopisi.

Sv. Bolfenk pri Središču, Šolsko vodstvo Sv. Bolfenk pri Središču si šteje v prijetno dolžnost, da se javno zahvali vsem, ki so mu priskočili na pomoč in tako omogočili za Miklavžovo obdaritev siromašnih otrok. Darovali so: Kolo jugoslovanskih sester v Ljubljani 1200 K, Oblastna zaščita dece v Ljubljani 73 m barhenta ter 800 K, gg. Robič 100 K, Fr. Kočvar 90 K, Tavčar 40, Slavinec 20, Mitekij 80 K, Rup. Borko 20 K, Pajek 40 K, Horvat 10 K, Sušek 40 K, Jurjašević 2 koži usuja, N. Fridrih 40 K, Veldin T. 10 parov nogavic, Lovro Kosič 40 K, vsi iz Središča; Anton Goljenko 40 K, E. Simonič 40, Ant. Tremšek 80 K, Vrtnjak 10 K, Jož. Tomažič 40 K, Mat. Tomažič 14 K, Šoštarič 40 K, J. Pavličič 40 K, vsi od Sv. Miklavža pri Ormožu, Bolf. Gregorinčič 100 K, Amalija Breznik 20 K, Jož. Breznik 150 K, Ant. Borko 40 K. Kmetska hranilnica Sv. Bolfenk 80 K, Ant. Rajh 20 K, Podgorelec 40 K, Verona Kolarič 40 K, Schönvetter Mart. 30 K, Mirko Kolarič 40 K, Ant. Kerenčič 40 K, Jakob Zabavnik 40 K, Kolarič Fr. 40 K, Nečitljiv 40 K, Jož. Kolarič 80 K, Rob. Žganec 40 K, Planinc Fr. 120 K, Fr. Vrabl 40 K, Fr. Šoštarič 40 K, Mihal Sever 4 K, Neimenovan Vodrančan 30 K, Urša Balaskovič 40 K, Ter. Zabavnik 80 K, Ig. Vrtnarič 40 K, Jož. Kerenčič 20 K, Rob. Košar 200 K, Jož. Munda 40 K, Mlinarič Fr. 4 K, Cejko Fr. 400 K, Rauh 7½ m barhenta, Dolinščak 40 K, Pokrivač Filip 12 K, Ant. Černič 32 K, M. Goričan 60 K, Ter. Galič 8 K, Ig. Zadavec 40 K, Vinko Haložan 40 K, Mat. Zadavec 10 K, Andr. Novak 80 K, vsi pri Sv. Bolfenku, Paul Planinc 400 K, iz Rajhenburga, Ij. Kuharič Ormož eno obleko, Ig. Božič 80 K, Iv. Šafarič 80 K, oba iz Maribora; Kr. Bezjak Ptuj 40 K. Šolsko vodstvo pa se zahvali tudi cenj. učiteljstvu za trud, kateri je izšel iz gole ljubezni do otrok in ne, kakor so nekateri izjavili: »To je Vaša dolžnost«. Samo ljubezen nas je dovedla do tega, da smo oblekli ali obuli okrog 80 siromašnih otrok. Šolsko vodstvo Sv. Bolfenk pri Središču dne 6. dec. 1922. Ljudevit Musek, šolski voditelj.

Mozirje. Na Dobrovlju nad Mozirjem so pretleto nedeljo fantje tako premlatili nekoga Šternkukerjevega Gašperja iz Rečice, da je že v terek v bolnici umrl.

Solčava. Poslovodja tuk. »Zadruga« je hotel utihotapiti iz Avstrije svilnate robe. V Velikovec so ga zalotili in mu odvzeli blago. Zagovarjati se bo moral še poleg tega pred sodiščem v Žel. Kapli.

Rečica. Gornjegrajski farbar Pečan je zadnjič dal kleciti pred cerkvijo, da bo agrarna reforma pri grajških travnikih ovržena. Modrijane bodo že iz Beograda pončili, kamor smo zadevo javili.

Rečica. Zadnji sredo smo imeli prav dobro obiskan shod Kmečke zveze v Čuježevi kamri. Gospodov duhovnikov sem komaj preštel. Tudi varbovski gospodje so bili navzoči. Ampak eden bo še letos umrl. Trinajsta številka je nesrečna! Bogve, al' bo to Pušenjak al' pa Krajnc?

vseh določeb službene pragmatike. Dr. Serjun se bavi po upokojitvi — upokojeni »starček« šteje kakih 42 ali 43 let! — le z privatno prakso.

Nekega dne pride k dr. Serjunu neki poduradnik s civilnega komisarijata (okr. glavarstva) in ga poprosi zdravniške pomoči za svojo ženo, ki je bila v blagoslovljenem stanu. Zahteval je, da naj bi zdravnik povzročil splav, češ, ker je prejšnji otrok komaj šele nekoliko mesecev star. Zdravnik je seveda zavrnil ta namen, in bila je velika zamora. Dotični poduradnik pa je bil fašist.

Tamle v začetku novembra se je dogodilo, da je dr. Serjun v svoji zdravniški sprejemnici obvezoval nekoga težko ranjenega ponesrečenca. Kar se odpro vrata in vstopi oni poduradnik s komisarijata. Ne meneč se za ranjenca je odurno zahteval, da naj mu dr. Serjun nemudoma izroči svoje domovinske listine, češ, da jih zahteva generalni civilni komisarijat v Trstu.

Dr. Serjun mu odgovori, da mu jih takoj poišče, ko obveže ranjenca.

Poduradnik ni hotel niti slišati o tem in je dalje zahteval listina.

Prekmurje.

Dolnja Lendava. Državna osnovna in meščanska šola sta priredili skupno v terek, dne 5. t. m. v dvorani hotela »Krona«, Miklavžev večer v zvezi z deklamacijami in petjem. Vsa rečna deca slovenske in madžarske narodnosti je bila obdarovana z oblekami, čevlji, perilom in pecivom. Da se je moglo vse obdarovati, gre velika zasluga predsedniku krajevne državne zaščite dece g. sod. svetniku Muhi, ki je animal dame in gospodične za to dobrodelno akcijo. Damam in gospodičnam, ki so prevzele nabiranje darov in imele tako krasne uspehe, ter darovalcem najsrčnejša zahvala. Da take in enake prireditve v obmejnih krajih blagodejno vplivajo na razvoj narodno-državnega čuta, nj treba posebej poudarjati. Moralni uspeh je bil dosežen v polni meri.

JDS.

TAJNISTVO DEMOKRATSKE STRANKE V MARIBORU za oblastno organizacijo stranke in za Maribor je odslej stalno v Cankarjevi ul. št. 1, prftično. Tam so tudi klubski lokali za seje strankinih organizacij in za sestanke strankinih pristašev. Tam naj oddajajo člani stranke vse svoje želje, zadeve, prošnje itd. Tam so na vpogled volilni imeniki za Maribor. Uradne ure so od 8.—12. ure dopold. ter od 16.—18. ure popoldne.

Mariborske vesti.

Maribor 11. decembra 1922.

m Sramota! Na obnem zboru tukajšnje čevljarske zadruge je g. Monja predlagal, naj se delajo zapisniki slovenski. Od 50 navzočih je glasovalo za predlog 8 članov, od ostalih 42 jih je bila polovica Slovencev, pa so sramotno zatajili svoj narodni ponos in deloma celo proti glasovali. Upravičeno se je potem lahko Zollenstein norca delal, ko je pravil: »Habe aber viele südslawische Offiziere als Kunden, die sprechen alle deutsch, auch meine anderen slovenischen Kunden sprechen mit mir immer deutsch, warum sollen wir für ein Paar Leute einen slovenischen Zapisnik machen?« — Slovenski obrtniki, al' čutite klofuto? In vi takozvani mariborski »zavedni« Slovenci, oficirji in civilisti, ali jo čutite Vi? Pri takšni mlahnosti ne zahtevajte, da se samo nekaj ljudi ekaponira! Vidimo pa iz vsega, da bo treba v ta gnezda narodne nezavednosti in renegatstva z energično pestjo vmes poseči. Kaj pa dela obrtna oblast? Strokovne obrtne zadruge so vsaj napol uradne institucije, ker imajo nad seboj tudi državno nadzorstvo, in pravica in prokleta dolžnost nadzorstvene oblasti je, skrbeti, da so zapisniki in da je vse uradovanje v teh zadrugah v uradnem t. j. pri nas v slovenskem jeziku. Nezavednosti nekaterih slovenskih obrtnikov, ki se na drugi strani sklicujejo na geslo »Svoji k svojim!«, pa bomo ob priliki še posebej poseben kapitelj!

Dr. Serjun: »Prosim Vas, imejte vsaj obzira napram svojem ranjenemu sohravljaju, ako ga nimate napram meni kot zdravniku!«

Oni: »Nič! Hočem imeti takoj listine!«

Dr. Serjun mu nato odočno izjavi, da se ne da motiti v svojem nujnem zdravniškem opravilu in da bo prinesel sam listine na komisarijat, ko obveže ranjenca.

Surovež je nato jezno odšel in pustil vrata odorta.

Dr. Serjun je zaprl vrata za njim, obvezal ranjenca in potem poiskal listine in jih odnesel na komisarijat.

Na komisarijatu se je podkomisar (namestnik komisarija — okr. glavar) silno začudil, ko mu je zdravnik povedal, kako je oni poduradnik nastopal pri njemu in izjavil, da je poslal onega poduradnika k njemu z nalogom, da mu pokaže brzojavko generalnega civilnega komisarijata, ki zahteva njeve domovinske listine zaradi njegove pritožbe proti upokojitvi. Za listine bi bilo časa dovolj, če bi jih prinesel tudi naslednji dan.

(Konec prih.)

m Zopet Kokeschinegove hiše. V odboru je bilo v seji 9. t. m. pričlane poročilo o preiskavi, ki se je izvršila glede nakupa hiš za mariborsko oblastno poslopje na pritožbo posl. dr. Koruna. Poročilo pravi, da pri nakupu ni bilo nepravilnosti, da je pogodba veljavna in da jo je treba izvršiti. Ker posl. dr. Korun ni bil navzoč, se je razprava prelozila.

m Puškar Čutič umrl. V soboto ob 8. uri zvečer je podlegel pri eksploziji zaobljenim poškodbam puškar Čutič. Pogreb se vrši v torek, dne 12. t. m. iz mrtvašnice javne bolnice na pokopališče Sv. Petra pri Gradcu v Avstriji. Postal je žrtev lastne neprevidnosti. — Naj počiva v miru!

m Razdelitev odlikovanj obrtnikom. V nedeljo zvečer so se izročile obrtnikom, odlikovanim na mariborski obrtniški razstavi, diplome in kolajne. Občino je zastopal g. podžupan Roglič, okrajni zastop g. dr. Vlad. Serbec, ki sta imela tudi nagovor.

m Slov. trgovce, obrtnike, zdravniške in ostale gospodarske kroge Maribora, ki hočejo priti v seznam Mariborskega koledarja, opozarjamo, da se zglasite pri društvu slovenskih trgovcev in obrtnikov najkasneje do 12. dec., da ne bo pozneje nepotrebnih rekrutacij s strani onih, ki bodo po lastni krivdi izpuščeni. Seznam bo urejen po strokah in bodo navedene tudi ulice in telefonske številke. Izdanih bo 5000 izvodov.

m Društvo prijateljev angleškega jezika in prosvete v Mariboru. — Society of the friends of english language and culture in Maribor. — Pripravljajmo odbor tega društva je po vzoru senjskega društva v Ljubljani sestavil društvena pravila in so ista že odobrena. Društvo ima namen gojiti kulturne stike z anglosaksonskim svetom in ga seznaniti z našimi težnjami. Prijateljstvo anglosaksonskega plemena je v današnjem svetovnem položaju za nas Jugoslovane neprecenljivega pomena, zlasti tudi za težko okrnjeno Slovenijo. Zato pozivamo vse, ki jim je simpatičen naš cilj, da pristopajo v čim večjem številu. Ustanovni občni zbor se bo vršil po Božiču. Kurzi angleškega jezika se otvorijo čim prej ko mogoče. Prijave članov odnosno za udeležbo na kurzi sprejema do občnega zbora trgovina Zlate Brišnikove v Slovenski ulici.

m Odsek amaterfotografov SPD vabi svoje člane in prijatelje na redni glavni zbor, ki se vrši v četrtek, dne 14. dec., ob 8.20. uri v mali sobi gostilne Holzknicht z običajnim dnevnim redom. Ker rabi odsek nekaj lepih posnetkov s Pohorja, so vsi amaterji naprošeni, da prinesejo kopije ali plošče s seboj. Pripeljte tudi druge amaterje-nečlane s seboj. — Odbor.

m Na obmejni šoli v Kapli se priredijo v četrtek 21. decembra božičnica s sledečim sporedom: 1. deklamacija, 2. igra »Bratovska ljubezen«, 3. skromno obdarovanje. Ljubitelji otrok dobrodošli! — Učiteljstvo na Kapli.

m Zahvala. Mariborsko slovensko žensko društvo se prav pristržno zahvaljuje cenjenemu občinstvu, predvsem bankam, trgovskim trdkam, pekar-nam itd., ki so s svojimi lepimi darovi omogočili, da je bilo ob Miklavževem obdarovano 75 otrok dnevnega zavetišča v Reiserjevi ulici. Obdarjenje se je vršilo skupno z otroci državnega internata v državni dečji stanici v Strossmayerjevi ulici. Miklavž je naše malčke lepo obdaroval s sadjem in pecivom in obljubil, da bo Božiček prinesel tople obleke in obuvala. V ta namen je že tudi izročilo naše društvo prispevke v denarju 2600 K dnevnemu zavetišču. Vsek, ki je prispeval k tej skromni dečji slavnosti, naj ima zadovoljenje, da je s svojim darom razveselil enega tistih otrok, na katere bi bil sicer Sv. Miklavž pozabil.

m Iz »Društva za podporo ljudsko-in meščanskošolske mladine«. Pretekli teden se je odbor sledeče konstituiral: Predsednica ravnateljica A. Stupca, podpredsednik dr. Avg. Reisman, tajnica gospa prof. Matekova, namestnica dr. Zakrajškova, blagajnik bančni ravnatelj Skušek, namestnica: gđ. Pavla Primer, ostali odborniki: učiteljica g. Kožuhova, katehet Šparl, nadsvetnik dr. Korševan, zdravnik dr. Novak, gospa Wögerer in nadučitelj Vabič. Društvo je sklenilo uvesti obirno

naravno akcijo, da bo moglo že za božič podpreti nekaj najrevnejše šolske mladine. Nekaj mladinojlovov je društvu že obljubilo znatne prispevke v blagu in denarju.

m Predavanje obrtnikov. Slovensko obrtno društvo v Mariboru priredi v torek zvečer v dvorani restavracije »Maribor« predavanje. Predaval bo g. Mohorič o pospeševanju obrti v Nemčiji in naš obrtniški program. Obrtniki, udeležite se polnoštevno tega predavanja, ki je v korist in v interesu obrtništva.

m Vodstvo dnevnih zavetišč se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k Miklavževemu obdarovanju tukajšnjih revnih otrok. Obdarovanih je bilo 75 dečkov in deklic. Predvsem zahvala ge. Balonovi za njeno neumorno požrtvovalnost pri nabiranju darov in ge. Osetovi, ki je nabrala v ta namen vsoto 665.25 Din.

m Mariborski koledar. Ker je za izdajo trg.-obrt. koledarja potreben seznam vseh slov. trgovcev in obrtnikov, se naj vsi prijavijo pisмено sli ustmeno v trgovini Iv. Baloh ali Pinter & Lenard.

m Apnena jajca. Mestna občina mariborska bo od ponedeljka 11. t. m. do nadaljnjega vsak dan prodajala za mestno prebivalstvo na Retovškem trgu apnena jajca komad po K 5.50. Manjše ko 2 komada se ne bo prodajalo.

m Zdravniško društvo v Mariboru ima prihodajo odborovo sejo v sredo, dne 13. t. m. ob 18. uri zvečer v kolodvorski restavraciji v Mariboru.

m Velika kavarna. Ela Kastelic, 10letna umetnica na gosli svira v Klub-baru vsak dan ob 22. uri zvečer. Svira kompozicije od Beethovena, Dile, Händel-a in Bacha, itd.

Narodno gledališče.

Repertoire:
Ponedeljek, 11. dec. zaprto.
Torek, 12. decembra Jalnuševčani C (kuponi).
Sreda, 13. decembra zaprto.
Četrtek, 14. decembra Nečak, C (kuponi).
Petek, 15. decembra Vilharjeva proslava izv.
Sobota, 16. decembra Običan čovek C (kuponi).

Vilharjeva proslava. Opozarjamo že danes na Vilharjevo proslavo, ki se vrši v petek 15. decembra v tukajšnjem gledališču. Pri tem večeru sodeluje »Glasbena Matica«, pevsko društvo »Drava«, vojaška godba in mnogo članov Narodnega gledališča. Natančen spored objavimo jutri.

Fr. Sal. Vilhar pride v Maribor. Kakor izvemo, bo naš odlični skladatelj-jubilant g. Fr. Sal. Vilhar osebno prisostvoval proslavi, ki se vrši dne 15. t. m. v Narodnem gledališču njemu na čast. Na to opozarjamo še posebej naše občinstvo.

Kultura in umetnost

x Jalnuševčani. Šaloigra v 3 dejanjih. Spisala Marija Jurič-Zagorska. Režiral g. Tepavac. Hrvatska pisateljica Marija Jurič-Zagorska je hotela napisati satiro na svoje ožje rokake Zagorce, zato si je izbrala manjše mestce, mu nadelala ime Jalnuševac, zbrala med melomeščansko elito nekaj primernih tipov, glavnih predstavitev ter jih postavila na oder — in priznati ji moramo, da ji je še precej dobro uspelo. Kdor poseča gledališče samo za zabavo, pride pri »Jalnuševčanih« docela na svoj račun, kdor išče v njem nekaj več, pa se tudi lahko naslaja nad satirično jedkostjo, ki izpolnjuje globlje dno te »ljudske šale«. Sicer ni bogsigavedi kak umotvor in tudi ne brez napak, tako v psihologičnem kakor tudi v tehničnem oziru, alj kljub temu je delo vredno uprizaritve in vredno, da si ga ogledaš. Škoda je le, da je pisateljica odbila s končnim razpletljajem precej satirične osti in zapadla tudi sicer malo v banalnost. Z drugačnim koncem bi bil efekt mnogo večji in tudi celotna vrednost dela kot takega bi se znatno dvignila. Delo je napisano v zagorskem dijalektu, ki se ne razlikuje veliko od govornice prebivalcev vzhodnega dela Štajerske in je torej pismenim slovensčini mno-

go bližji nego književna hrvaščina. — Klenost zagorskega dijalekta efekt samo še podčrtuje in bi šaloigra, ako bi jo preveli na slovensčino, gotovo mnogo izgubila; zato je prav, da se je vprizorila v originalu. »Jalnuševčane« so svojočasno igrali tudi v Zagrebu, kjer so prav dobro uspeli, a dvomimo, da bi bili, če bi jih bili podali tako, kakor v četrtek na našem odru. Odločno moramo svariti pred podiletantjem našega odra. Pri predstavah poklicnih igralcev ne sme gledalec nikdar in pri nobenem igralcu imeti utisa, da se igralec ni popolnoma življal v realnost svoje vloge, nasprotno mora biti delo na odru — tudi če je šaloigra — podano kakor zlita celota, kakor pravečo živo življenje. Tudi v šaljivih igrah se ne sme niti enkrat preiti v pajacadarstvo, nasprotno morajo poklicni igralci tudi iz šaljivih ulog napraviti umetnino. Zlasti velja to za šaloigre, kakor so »Jalnuševčani«, ki niso preračunane samo za smeh, ampak imajo kolikor toliko globoko satirično jedro. Režiserju g. Tepavcu bi ne mogli ničesar opre-kati, če bi ne bil do gotove mere odgovoren tudi za igro svojih soigralcev in za celoten nivo predstave. On sam je rešil ulogo župana Furjaniča prav dobro in pokazal znova, da je talentiran igralec; sam pa gotovo uvidi, da je treba tudi še nekaj pile. Gđena Petkova (Domicila), Kogejeva (Regina), Šuštarjeva (Andjela) in Savinova (Jelka) so bile več ali manj na mestu, deloma celo prav dobre; ga Bukšekova (Višnja) je bila v svojem elementu kakor v vseh podobnih ulogah; posebno dobra pa je bila gđ. Kraljeva (Klara), ki je znala tudi iz najmanjše vloge napraviti umetnino. G. Harastovič (Ante) nam s svojo izredno sposobnostjo, biti v vsaki ulogi docela nov, zelo imponira in bi ga prav radi videli o priliki tudi v kaki večji vlogi. G. Rasberger (Lacika) je bil v coloti precej dober. Grom (Pačka), Rojanski (Lokvanj) in Tomašič (učitelj) so bili nekako v sredi, Jerman (Ogrizek), Tovornik (Metek) in Kosic (pisar) pa so bili tokrat bolj slabi. G. Tomašiča odločno prosimo, naj se odvadaj zalebanja, histerično-nervoznega nemoduliranega zadiranja, ki naravnost odbija. Ravno učitelja je postavila pisateljica s poštarico Višnjo vred nad jalnuševčansko jaro gospodo in mu prizanesla z bičem persiflaže, zato ga je treba v tem dahu tudi igrati. Ne dvomimo, da bo gledališka uprava storila vse, da ne pade naše narodno gledališče iz lanskega ekstrema letos v drugi ekstrem. Zato smo zapisali nekaj dobrohotnih vrstic v opomin. Obisk je bil v četrtek prav zadovoljiv, enako tudi pri reprizi v soboto, pri kateri smo na naše veselje opazili, da so se nekatere napake od prve predstave že popravile. Vsemu gledališkemu osebju kličemo: Vaše stremljenje bodi usmerjeno kvišku v umetniške višine — in nikdar doli v diletantske nižine. — r.

x Hoffmannove pripovedke. K lepi zadnji predstavi se je pridružila včeraj zelo posrečena ponovitev te priljubljene opere. Kot Hoffmann je nastopil g. Knittel iz Zagreba, ki nam je še od svojega prvega tukajšnjega nastopa v najlepšem spominu. Pel in igral je z oduševljenjem in dovršeno. Kot novi gost je nastopil basist zagrebške opere g. Flögl. Njegov glas je polnodoneč, v vseh legah enakomerno izenačen in vsled tega izredno učinkovit. Zelo lepo je pel arijo Dapertute v drugem dejanju. V igri premišljen, je kreiral osebnosti, ki so po izrazitosti močno uplivali. Vsi drugi solisti, brez izjeme, so rešili svoje naloge kar najbolj častno. Zbor za odrom je funkcioniral s točnostjo. Olimpija pa naj v prihodnje tudi v svoji maski napravi utis gibajočega se avtomata; opustiti je torej vsako brezpotrebno gibanje z očmi. Gledališče je bilo razprodano in občinstvo ni štedilo z živahnim aplavzom.

M. D.
x Koncert kvarteta »Zika«. Pod globokim vtisom predzadnjega koncerta se je splošno izrazila želja po ponovnem nastopu umetniškega ansambļa Zilke. Dne 7. t. m. se je ponovil koncert z drugim sporedom. Na programu je bil melodiški D-dur kvartet Borodina, dramatiško učinkujoč godalni kvartet Smetanov ter klasične variacije Schubertove »Smrt in deklacija«. O Zikovem kvartetu pevati slavospēve je danes že brez pomembno; vsak pozna njegov slo-

ves. Muzikaliteta umetnikov, njihova mladeniška ognjevitost in temperament ustrezajo vsakemu še tako težavnemu muzikalnemu problemu. Vsled tega je bil tudi zadnji komorni koncert istotak užitek kakor vsak prejšnji in občinstvo je sledilo izvajanjem z največjo pozornostjo in navdušenostjo. Zaželelo si je pred odhodom še namečka, ter dobilo Čajkovskega Andante cantabile. — Umetnikom želimo k potovanju čez ocean uspeh, katerega si zaslužijo.

x »Snegulčico« je priredil studenski Sokol minolo sredo v našem Narodnem gledališču. Igrala je samo mladina, kar je tem višje zapisati. Gledališče je bilo natlačeno polno mladine, ki se je pristržno zabavala. Ker so morali celi razredi vsled pomanjkanja prostorov oditi, priporočamo Studenčanom, da igro ponove tekem prihodnjega tedna. Take prireditve so ogromnega vzgojnega pomena za sodelujočo in za gledajočo mladino.

Sokolstvo.

o Vajdičjska seja Mariborskega Sokola se vrši v torek 12. t. m. ob 20. uri v društveni sobi.

o Rojstni dan Nj. V. kraja proslavi »Sokolsko društvo v Mariboru«, ker se vrši 17. t. m. elitni ples oficirskega zbora tukajšnjega garnizona, na predvečer 16. t. m. Natančnejša obvestila sledijo. Zdravo!

Porotno sodišče.

Maribor, 11. decembra, Posilstvo?

Danes se je imel v tajni razpravi zagovarjati 19 letni trg. pomočnik Maks Koček, doma iz Pobrežja, ki je kot pomočnik trgovca Kolariča v Apačah spolno zlorabil njegovo 12 letno hčerko Elzo. Obtoženec se je zagovarjal, da ga je ona sama k dejanju vzbujala. Porotniki ga niso spoznali krivim in je bil oproščen.

Morilec žene.

Andrej Lichtenwallner je stal danes ponovno pred poroto. O slučaju smo že poročali, ker je bila obravnava v zadnjem zasedanju preložena v svrhu preiskave duševnega stanja morilčevega, ki je naenkrat hotel dokazati svojo duševno abnormalnost. Lichtenwallner je svoj čas na bestijalen način zadavil svojo ženo Matildo, ki se je dala od njege sodno ločiti, in bi bil moral iz njene hiše. Kakor smo tudi poročali, je Lichtenwallner v zaporu simuliral, da je nem, a mu je pred kratkim slaba juha razvezala jezik. Porotniki so Lichtenwallnerja z vsemi 12 glasovi spoznali krivim. Obsojen je v smrt na vislicah. Lichtenwallner je prijavil ničnostno pritožbo.

Gospodarstvo.

g Novosadska produktna borza dne 9. dec.: Bačka pšenica 400 D, sremška 405 D, bački ječmen 287 D, sremški 292 D, bački oves 278 D, sremški 293 D, bačka koruza 327 D, moka št. 0 575 D, za kuho 550 D, št. 6 500 D, svinjska mast ab Bačka 26 D, tendenca nespremenjena.

g Na svinjski sejem v Maribor dne 7. dec. t. l. se je pripeljalo 85 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 450—600 K; 7—8 tedn. 750—900 K; 3—4 mesece 1400—1800 K; 4—6 mes. 2000—2500 K; 8—10 mesecev 3000—3800 K; 1 leto 4500—4800 K; 1 kg žive teže 55—60 K; 1 kg mrtve 70 K.

g Cene novega olja v Dalmaciji. Kakor se poroča iz Šibenika, stane na tamšnjem trgu letošnje olje 50 do 56 K za kilogram.

Objave.

§ I. Mar. Bioskop. Danes ponedeljek, torek in sredo se predvaja II. del velikanškega senzacionalnega filma »Ču-da džungle«.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.
Posluje ob nedeljah od 1/2.10.—1/2.11. ure in ob četrkih od 1/2.19.—1/2.20. ur

Lz življenja in sveta.

Ruske šole v naši državi.

Poročilo o bivšem krimskem kadetskem korpusu v Strnišču pri Ptujju.

Nedavno je bil ruski krimski korpus premeščen iz našega Strnišča v banatsko Belo crkve. S tem je izginila iz naše bližnje ruske vojaško-dijaška kolonija, ki je od decembra 1. 1920 naseljevala del avstrijskih vojnih barak v Strnišču. Na tem mestu smo svojčas opisali splošne razmere na tej zanimivi Noetovi barki stare Rusije, ki se je rešila pred splošnim potopom in običajala začasno na našem ozemlju. Podrobnejši in točnejši opis šolskih razmer v bivšem kadetskem korpusu v Strnišču podaja v svojem poročilu g. Radovan Košutič, vseučiliščni profesor v Beogradu, kateremu je ministarstvo prosvete poverilo revizije vseh ruskih šolskih zavodov na našem ozemlju. — Ker mislimo, da bo naše čitatelje z zanimanjem na lokalno bližino zanimalo življenje ruske mladine v Strnišču, prinašamo iz omenjenega poročila podatke, ki se tičejo krimskega korpusa v Strnišču (sedaj v Beli Crkvi).

V decembru 1. 1920 so dospeli v Strnišče. Ta pristava z barakami, ki so jih Avstrijci zgradili za vojne ujetnike, bo zapisana s črnimi črkami v zgodovini te šole. Veter je pihal skozi razpokline, strehe so bile premočene, povsod si videl vlago in nesnago. Barake so bile tako hladne, da bi bilo treba deset peči, da bi jih segreli. Zima je bila, ni kuriva, ni tople obleke, hrana je slaba, vsenaokrog gozd in puščava (!). Tam hlače, daleč pa se je domovina izpremenila v razvaline; ljudje so umirali gladu, stariši in znanci so morda že zdavnaj mrtvi. Slabotnih duš se je loteval obup in grizlo jih je vprašanje: čemu živiti? Tako je kadet Hadžanov, v katerega obitelji so bili že trije samomorilci, osonval klub samomorilcev. Zbraji so se učenci slabih živcev in prisegli, da se bodo ubili. Nekateri, ki so bili tudi sicer nagnjeni k tej maniji ali ki so trpeli na kaki neozdravljivi bolezni, zlasti sušič, so res posegli po tem obupnem sredstvu. Osem članov samomorilškega kluba so poslali v Beograd; med potjo se je eden ustrelil. Nek kadet, ki si je ogledoval revolver, je ustrelil

svojega tovariša. Drugi kadet je umrl od meningitisa, ki ga je nalezel med transportom. Ti dogodki so zelo vplivali na duševno razpoloženje močnejših in zdravejših. Začele so se širiti fantastične vesti o življenju v Strnišču. V splošnem pa razmere niso bile nič slabše kot v drugih taboriščih. Pojavilo se je pijanstvo, množile so se tatvine, nepokorščina in slaba disciplina sta se zajedali vedno bolj. Moralnih pravil ni bilo; razuzdanost je bil zrak, ki so ga vdihavala srca.

S takim materialom je bilo treba začeti šolo. In res se je začel. Čez tri mesece je večina učencev pokazala voljo do učenja in dela. Toda na dnu šole je vedno ležala usedlina, ki je motila normalno delo. Korpus ni imel sredstev, da bi šolo izčistil in odstranil to usedlino. Tako na pr. je bilo mnogo učencev, ki se niso mogli ali hoteli učiti. Preseleli so dve do tri leta v enem in istem razredu, dobivali obleko in hrano ter so se lahko brili norce iz šole, ne da bi jih mogla šola odstraniti. Še so to bili sinovi brez staršev, in če bi jih bili vrgli na ulice, bi jih s tem popolnoma upropastili. Ni preostalo drugega kot da so jih hoče-noče tolerirali v šoli.

Učence, ki so se težko prežreli zoper disciplino ali moralo, so izročali tzv. vojnemu agentu, ki jih je dodal drugimi zavodom, ravnajoč se po logiki: če je za nič v enem zavodu, pa bo morda nekaj vreden v drugem. Navadno se je dogajalo, da so se taki učenci čez nekaj časa vrnili k svojemu korpusu. Tako so se ruski kadeti na državne stroške vozili sem in tja ter nadaljevali svoj prejšnji posel. Miadino, ki je na pr. že dedično oslabilena, v zgodnjih letih zanemarjena in izrižena, je težko vzgajati v normalnih razmerah in z vsemi pripomočki moderne pedagogike; kako naj si pač zamisljamo dobro vzgojo ob tako obupno težkih razmerah, kot vladajo v vrstah ruskih beguncev.

Na to prof. Košutič navaja celo vrsto primerov, ki ilustrirajo strašno moralno ozračje ruskih ujetih zavodov ter pravi: »Oblast, kateri so te šole podrejene, stoji na stališču, da mora vsa ruska mladina, ki se nahaja na ozemlju naše države, obiskovati srednje šole ter da mora vsak dijak, ki je stopil v šolo, svoje študije končati, ne glede na

to, ali je sposoben ali nesposoben. To je seveda nemogoče stanje in zato so ruske šole izgubile potrebno resnost in ugled. Naša država ne more in ne sme trpeti take pogubne vplivajoče taktike.

Na podlagi poročila prof. Košutiča je ministarstvo prosvete odredilo, da so ruske šole podrejene nadzorstvu naše najvišje šolske oblasti in da se morajo navnati po naših predpisih. Rusi se tej odredbi zoperstavljajo in je zanimivo, kako se bo kočal ta neprijetni spor.

—□—

Radiotelegrafija na Češkoslovaškem.

Zadnji izumi v radiotelegrafiji in radiotelefoniji, ki še sicer niso popolni, vendar pa kažejo velik napredek in so v primeri z dosedanjimi običaji pravi čudež modernega sveta, so vzbudili v vseh kulturnih državah živo zanimanje za brezžično brzojavljanje in telefoniranje. Tudi Češkoslovaška noče zaostati in pripravlja velikopotezno ureditev brezžičnih zvez. Poštni minister A. Tučný je nedavno podal poročevalcem nekaterih listov podrobnejša pojasnila, ki bodo v celoti zanimala tudi naše občinstvo, pa objavljamo kratak izvleček iz njegovih izjav.

Radiotelegrafija ima le tedaj popoln pomen za odpošiljanje brzojavk, če je za gotovo radiopostajo na razpolago bratno ali vsaj večino dne druga radiobrojavna postaja; torej po priliki tako kot je to uvedeno pri navadnem brzojavljanju. Če je postaja le eno ali dve uri na dan v zvezi s katero postajo v inozemstvu, ostali čas pa deluje z drugimi postajami — tedaj taka postaja izgubi svoj pomen, ker bodo v pričo sedanje dokaj dobre mednarodne brzojavne mreže prispele brzojavke po žicah hitreje kot po zraku na brezžično postajo, ki dela v inozemstvu le eno uro dnevno. Kar se tiče finančne strani, se najbolj izplačajo le velike postaje, ker se lažje prištedi na tranzitnih pristojbinah posameznih držav, ki leže med deželo oddajanja in deželo sprejemanja.

Posebno prednost pred brzojavljanjem po žici pa ima tzv. unilateralna radiotelegrafija, kjer je mogoče sporočiti vesti od ene odpošiljalne postaje v istem trenutku neštevilnim sprejemnim postajam — kar je velikega pomena za tisk, borzna poročila itd. — Pri

nas — je dejal minister — bo radiotelegrafija dobro rabila tudi za letalske, meteorološke in plovne namene — a v ne zadnji meri tudi za vojnstvo.

Češkoslovaška gradi ravnokar v kopalnišču Podebrady takozvani radiocentrum, ki ga tvori več odpošiljalnih postaj, določenih predvsem za mednarodno, event. tudi za prekomorsko korespondenco. Te postaje bodo po žici spojene s Prago in bodo sprejemale brezžične brzojavke iz Prage, ne da bi jih bilo treba v Podebradyh pretelegrafirati. Dva glavna stebra, na katerih je postavljena antena, visoka 150 metrov sta bila baš te dni dogotovljena, dočim bo strojna instalacija manjše postaje (5 KW) za stik z evropskimi deželami končana čez par tednov. Velika postaja (s 2 alternatorjema po 50 KW) bo gotova šele prihodnje leto. Ponovoma opremljene odpošiljalne postaje obstojajo že v Brnu, na Kralji, Vinohradih in v Kbelih; zadnja je določena za tiskovno službo in za zveze z letalci. Kmalu bo dogotovljena tudi postaja v Karlovih varih, v bližnjem času pa pridejo na vrsto postaje v Moravski Ostrovi, v Bratislavi, Košicah in Tihorodu. Te postaje bodo opremljene tudi z aparati za radiotelefon.

Kar se tiče lastništva radiotelegrafskih postaj, je izjavil minister Tučný, da zastopa poštno ministarstvo zelo liberalno stališče in ne bo oviralo razvoja radiotelegrafije s preozkim omejevanjem zasebne podjetnosti. Tozadevni zakon se še pripravlja; svedeti morajo biti izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zahteva državni interes.

O radiotelefoniji je dejal minister Tučný, da ima javnost nekoliko pretirane pojme o dosedanjih uspehih; tako n. pr. zahteva že razgovor dveh abonentov po zraku, kar pa je za sedaj šele v povojih. V večini evropskih državah delajo pravkar poskuse z unilateralno radiotelefonijo, a to so se poskusi in priprave. Češkoslovaška tudi v tem oziru ne bo zaostajala za drugimi.

Končno je minister priomnil, da se delajo priprave za domačo radiotelegrafsko industrijo.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.
(Dalje.)

(99)

Goreči hiti so popadali z viška, kakor kriholazci. Ki so jim na strmi steni pošle moči. Iz podtljučja je po vsakem tresčju kvišku puhnila ognjena prašina. V vestibulu, v navpičniku za lifte so grmeli topovski strelci in je tresketalo brzo streljanje: slišal se je pok in penk, ker je silno razgretje rvalo opažne deske izpod vijakov. Navpičnik za lifte se je izpremenil v tuleč vzganek ognjenega zraka, ki je goreče povezke pisem vznášal s seboj. Predri je svetlobno bočino, in izpod strehe so jele vretci iskre. Building se je izpremenil v ognjenik, bruhač gorče krpe papirja in žareče kepe pisem, ki so sikale v višino kakor rakete in švistale nad Manhattanom kakor izstrelki.

Nad ognjenim žrelom pa je krožilo v blazno smeli bližavi letalo, kakor ptica roparica, kateri zgoreva gnezdo: fotografi, ki so za Edison-Bio z viška kinematografirali s snegom pokrito nebotičniško velegorje z aktivnim ognjenikom v sredi.

Iz navpičnika za lifte se je ogenj skozi duri plaval v posamna nadstropja.

Prozornice je z jarnim plenkom izbuhavalo in ob obostranskih poslopih razbijalo. Železne stebriče v oknih je vročina ukrivljala, rvala in lučala vunkaj, pa so se po zraku sukali votlo hrumotajoč kakor aeroplanski propelerji. Cink, s katerim so bili spojeni deli okeiske pločevine in strešni žlebi, se je topil in je svršal na tla ko ognjen dež. (Za grude tega cinka so pozneje plačevali visoke cene.)

Kelly je bil herojsko bitko. Razporedil je dvajset pet kilometrov vodnih cevi, iz sto dvajset cevi porbrizgal v goreče poslopje na sto tisoče galon vode. V vsem je ta ogenj požrl dvajset pet milijonov galon vode in povzročil mestu Newyorku sto trideset tisoč dolarjev stroškov — za trideset tisoč več nego veliki požar 1911. leta, ko je gorel Equitable-Building.

Kelly se je bil z ognjem in z mrazom hkratu. Hidranti so zamrzovali, cevi so razpokavale. Cesto je pokrivala ledena skorja črevelj na debelo. Led je goreče poslopje ognil z debelim plaščem. Pinestreet je do gležnjev pokrivalo ledeno zrnje, zakaj sapa je vodo razpihovala in pretvarjala v ledenčice, ki so se na cesto usipale.

Kelly je s svojim bataljoni sovražnika obstopil in osem ur odbijal vse izpade. Po strehah vsenaokoli so se borili Kellyjevi bataljoni v mrazu desetih stopinj Celzija; dim jih je dušil, mraz pa odeval z debelim

ledom. Med njimi so smukali novinarji in kinematografi so s premrlimi rokami sukali ročico svojega aparata.

Poslopje je bilo iz betona in železa in ni moglo zgoreti, čeprav je bila žarečina tolika, da so po soseščini popokale neštete prozornice. Docela pa je zgorelo, kar je bilo v njem.

11.

Allan je ubegnil po strehi Mercantile Safe Companyje, ki je bila osem nadstropij pod njim.

Da se je vnelo, je zapazil nekoliko minut potem. Ko so ga bili oni obiestneži s svojim vpitjem izvabili. Ko je Lion omahujoč od vzplamenosti prihitel k njemu, je že oblekel plašč in se pokrtil s klobukom. Baš je pisma pobiral z miz in spravljaj v žepu.

»Building gorj, sir!« je prisopil Kitajec. Dvigala goré!

Mac mu je vrgel ključ. »Odklenj zakladnico in nikar ne kriči!« je dejal. »Poslopje je ognja varno.« Nova nesreča, ki ga je zatekla, je Allana omotila in mu obraz požoltila. »To je konec!« je pomisljal. Ni bil praznovaren! Toda spričo udarec, ki jih je dobival od usode, se mu je vsiljevala misel, da se predora drži prokletstvo! Čisto mehanično, ne da bi prav vedel, kaj počenja, je pobiral risbe in črteže in spise.

»Ključek s tremi roglji, Lion, samo ne cmerj se!« je dejal, potem pa zmeden in omotičav nekolikokrat ponovil: »Samo ne cmerj se...«

Zavreščal je telefon: Kelly je Allana primorčil, da naj se spusti po vzhodni steni na streho Mercantile Safe Companyje. Telefon je vreščal iz minute v minuto — da je skrajni čas! — dokler ni Allan aparata odklopil.

Hodil je od mize do mize, od stojala do stojala, ter odbiral črteže in spise in jih metal Lionu.

»Vse to mora v zakladnico, Lion! Žurj se!«

Lion je bil od strahu napol blazen. A se ni upal izpregovoriti ni zloga več, le ustnice so se mu gibale, kakor da se priporoča nekakemu staremu hišnemu fugu. Ko je Allana ošvrknil s postranskim pogledom, je spoznal, da se je gospodu lice pooblačilo na nevihto, na neurje s točo, pa se je varoval ga dražiti.

Iznemada je potrkalo. Čudno! Med durmi se je pojavil ruski Nemeč Strom. Stal je med durmi oblečen v kratek plašč, s klobukom v roki, ne ponižen ne vsiljiv. Stal je, kakor da se je namenil potnežljivo učkavati, in je dejal: »Zadnji čas je, gospod Allan.«

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Lastnik in izdajatelj: Koncarni »Tabore« — Tisk: Mariborska tiskarna d. d.

BERSON

Gumijevi podpetniki

in podplati

npravljeno Vaše obuvale
tručno in
elegančno

Dobiva se v vseh boljših trgovinah našja in na debelo pri
BERSON-KAUČUK D. D. Zagreb, Wilsonov trg 7.

2380 10-4

Mala oznanila.

Upokolenec, zanesljiv, več
blagajniške in pisarniške služ-
be, zmožen slovenskega srbo-
hrvatskega in nemškega je-
zika v govoru in pisavi išče
mesta v Mariboru, najraje pri
kakšni speciji ali odvetniku
Naslov se izve v upravnishvu
lista, 2471

Zamenjava stanovanja.

Snažno stanovanje v sodni
ulici z eno sobo in kuhinjo
se zamenja s stanovanjem z
dvema sobama in kuhinjo,
event. tudi v okolici. Naslov
pove uprava.

Čista svinska mast od naj-
boljših srbskih prašičev se
proda v sodih pri tv dki
Jovanović, Aleksandrova cesta
št. 55. 2458 3-2

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja ANDREJ
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328